

นายจ้างปฏิเสธความรับผิดชอบ

ในผลของการละเมิดในทางการ ที่จ้างได้หรือไม่

พรเทพ ทวีกาญจน์

ผู้บริหารสำนักทรัพยากรบุคคล
บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)

ความรับผิดชอบในการกระทำของบุคคลอื่น (Vicarious Liability) เป็นหลักการของกฎหมายที่ต้องการคุ้มครองผู้เสียหายในสังคม ให้ได้รับการชดเชยความเสียหายในความเป็นจริง เนื่องจากการละเมิดที่เกิดขึ้นจากบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า เช่น กรณีลูกจ้างทำละเมิดต่อบุคคลอื่น ซึ่งมักมีความสามารถในการจ่ายค่าสินไหมทดแทนน้อยกว่านายจ้างหรืออาจไม่มีความสามารถที่จ่ายได้เลย เป็นเหตุให้ผู้เสียหายในสังคมไม่อาจได้รับการชดเชยความเสียหายในความเป็นจริงได้ จึงมีหลักการให้นายจ้างซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงกว่าเป็นผู้รับผิดชอบจ่ายค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายไปก่อน ทั้งที่ตนเองมิได้เป็นผู้ก่อความเสียหายแต่อย่างใดหรือที่เรียกว่า ความรับผิดชอบโดยไม่มี ความผิด (Liability without Fault หรือ Strict Liability) และเมื่อจ่ายค่าสินไหมทดแทนไปแล้วก็ย่อมที่จะไล่เบี้ยเอาจากบุคคลที่ก่อความเสียหายนั้นในภายหลังได้

ความรับผิดชอบของนายจ้าง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในมาตรา 425 นายจ้างต้องร่วมกันรับผิดชอบกับลูกจ้างในผลแห่งละเมิด ซึ่งลูกจ้างได้กระทำไปในทางการที่จ้างนั้น ต้องครบองค์ประกอบ คือ การกระทำของลูกจ้างเป็นละเมิด ลูกจ้างกระทำละเมิดในขณะที่เป็นลูกจ้าง และลูกจ้างกระทำละเมิดในทางการที่จ้าง **แนวความคิดของนักกฎหมายในการพิจารณาความรับผิดชอบของนายจ้างไม่ได้ดูคำสั่ง หรือขอบเขตของงานที่ลูกจ้างได้รับมอบหมาย แต่ดูว่าการที่ลูกจ้างกระทำลงไปเป็นการทำเพื่อประโยชน์ของนายจ้างหรือไม่ แม้จะนอกเหนือคำสั่งของนายจ้างหรือแม้จะนอกเหนือเวลาทำงาน หรือแม้จะมีประโยชน์ส่วนตัวของลูกจ้างมาผสม แต่จุดมุ่งหมายปลายทางก็เพื่อประโยชน์ของนายจ้างก็ยังคงถือเป็นทางการที่จ้าง** ยกเว้นจะเป็นการกระทำละเมิดที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ส่วนตัว โดยแท้ นายจ้างจึงไม่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ให้ความคุ้มครองผู้เสียหายในสังคมในความเป็นจริงมากขึ้น ถ้าอยู่ในขอบเขตของงานที่ลูกจ้างได้รับมอบหมาย แต่อาจเป็นความประพฤติของลูกจ้างที่ฝ่าฝืนระเบียบกฎเกณฑ์ก็ยังคงถือเป็นทางการที่จ้าง

ความรับผิดชอบในลักษณะของตัวการตัวแทน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 427 “บทบัญญัติในมาตราทั้งสองก่อนนั้น ท่านให้ใช้บังคับแก่ตัวการและตัวแทนด้วยโดยอนุโลม” หลักการเช่นเดียวกับกรณีมาตรา 425 กล่าวคือ ตัวการต้องร่วมรับผิดชอบในผลละเมิดซึ่งตัวแทนได้กระทำไปในทางการที่ทำแทนตัวแทน คือ บุคคลที่มีอำนาจทำการแทน ตัวการตามที่ตัวการมอบหมาย อาจจะโดยตรง โดยปริยายหรือเป็นตัวแทนชัด หรือโดยการให้สัตยาบันส่วนตัวแทนชัด บัญญัติไว้ในมาตรา 821 บุคคลผู้ใดเชิดบุคคลอีกคนหนึ่งออกแสดงเป็นตัวแทนของตนก็ดี รู้แล้วยอมให้บุคคลอีกคนหนึ่งเชิดตัวเขาเอง ออกแสดงเป็นตัวแทนของตนก็ดี ท่านว่าบุคคลผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกผู้สุจริตเสมือนว่า

บุคคลอีกคนหนึ่งนั้นเป็นตัวแทนของตน หากตัวแทนทำเกินขอบเขตอำนาจ บัญญัติไว้ในมาตรา 822 ถ้าตัวแทนทำการอันใดเกินอำนาจตัวแทน แต่ทางปฏิบัติของตัวการ ทำให้บุคคลภายนอกมีมูลเหตุอันสมควรจะเชื่อว่าการอันนั้นอยู่ภายในขอบอำนาจของตัวแทนไซ้ร้ ท่านให้ใช้บทบัญญัติมาตรา 822 นี้เป็นบทบังคับ

ประเด็นมีคำถามว่า หากพนักงานของผู้รับจ้างที่ผู้รับจ้างได้รับการว่าจ้างจากธนาคาร ในการติดตามทวงถามหนี้กับลูกค้าที่ผิดนัด พนักงานของผู้รับจ้างไม่ได้ปฏิบัติตามแนวทางการทวงถามหนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทย และเป็นการละเมิดต่อลูกค้าของธนาคาร ผู้รับจ้างจะปฏิเสธความรับผิดชอบโดยอ้างว่าพนักงานของตนเองฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับหรือคู่มือปฏิบัติงานได้หรือไม่ และธนาคารจะอ้างปฏิเสธไม่รับผิดชอบว่า การจ้างงานของธนาคารเป็นการจ้างทำของ หากผู้รับจ้าง

ศาลฎีกาได้ตัดสินคดีนี้ไว้ว่า การที่ผู้รับจ้างมอบหมายให้พนักงานของตน มีหน้าที่ติดตามทวงถามหนี้จากลูกค้าธนาคาร เป็นการที่นายจ้างมอบให้ลูกจ้างไปกระทำในทางการที่จ้าง จะอ้างว่าเหตุละเมิดเกิดเพราะพนักงานฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับหรือคู่มือปฏิบัติงานอันเป็นเรื่องภายในขึ้นต่อส่วนบุคคลภายนอกหาได้ไม่ 425 ส่วนธนาคารแม้สัญญาบริการเป็นสัญญาจ้างทำของ แต่สัญญาบริการดังกล่าวมีข้อตกลงในลักษณะมอบหมายให้ผู้รับจ้างไปติดตามทวงถามหนี้จากลูกหนี้ของธนาคารแทน โดยได้รับค่าจ้างเป็นการตอบแทน จึงมีนิติสัมพันธ์กันในฐานะเป็นตัวแทนของธนาคารโดยปริยายในส่วนที่เกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้จากลูกหนี้

เทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6543/2561 จำเลยที่ 1 เป็นพนักงานของจำเลยที่ 3 ซึ่งได้รับการว่าจ้างจากจำเลยที่ 4 ในการติดตามทวงถามหนี้กับลูกค้าที่ผิดนัดชำระหนี้ จำเลยที่ 1 ได้โทรศัพท์มาทวงหนี้โจทก์ และแจ้งเรื่องดังกล่าวให้แก่บุคคลอื่นในโรงเรียนทราบ อันไม่เป็นไปตามแนวปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทย และเป็นการละเมิดต่อโจทก์ตาม ป.พ.พ. มาตรา 420 การที่จำเลยที่ 3 มอบหมายให้จำเลยที่ 1 มีหน้าที่ติดตามทวงถามหนี้จากโจทก์ อันเป็นกิจการที่จำเลยที่ 3 นายจ้างมอบให้จำเลยที่ 1 ลูกจ้างไปกระทำในทางการที่จ้าง จำเลยที่ 3 จะอ้างว่าเหตุละเมิดเกิดเพราะจำเลยที่ 1 ฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับหรือคู่มือปฏิบัติงานของจำเลยที่ 3 อันเป็นเรื่องภายในของจำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 3 ขึ้นต่อผู้โจทก์ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกหาได้ไม่ เมื่อจำเลยที่ 1 ทวงหนี้โจทก์โดยจงใจทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายแก่ชื่อเสียง จำเลยที่ 3 จึงต้องร่วมรับผิดชอบโจทก์ในผลแห่ง

ละเมิดที่จำเลยที่ 1 กระทำไปในทางการที่จ้างตาม ป.พ.พ. มาตรา 425 ส่วนจำเลยที่ 4 แม้สัญญาบริการเป็นสัญญาจ้างทำของ แต่สัญญาบริการดังกล่าวมีข้อตกลงในลักษณะจำเลยที่ 4 มอบหมายให้จำเลยที่ 3 ไปติดตามทวงถามหนี้จากลูกหนี้ของจำเลยที่ 4 แทนจำเลยที่ 4 โดยจำเลยที่ 3 ได้รับค่าจ้างจากจำเลยที่ 4 เป็นการตอบแทน จำเลยที่ 3 กับจำเลยที่ 4 จึงมีนิติสัมพันธ์กันในฐานะจำเลยที่ 3 เป็นตัวแทนของจำเลยที่ 4 โดยปริยาย โดยมีบำเหน็จในส่วนที่เกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้จากลูกหนี้ของจำเลยที่ 4 ย่อมถือได้ว่าจำเลยที่ 1 เป็นตัวแทนของจำเลยที่ 4 โดยปริยาย ในส่วนที่เกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้จากลูกหนี้ของจำเลยที่ 4 เช่นกัน ตาม ป.พ.พ. มาตรา 797 วรรคสอง และแม้สัญญาระหว่างจำเลยที่ 3 กับจำเลยที่ 4 มีข้อตกลงห้ามมิให้ลูกจ้างของจำเลยที่ 3 ทวงถามหนี้จากลูกหนี้ของจำเลยที่ 4 โดยวิธีการที่ผิดกฎหมายประการใดก็ตาม ก็ไม่อาจนำมาใช้แย้งโจทก์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้ จำเลยที่ 4 จึงต้องร่วมรับผิดชอบในการกระทำละเมิดของจำเลยที่ 1 ต่อโจทก์ด้วยตามมาตรา 427 ประกอบมาตรา 425

บทสรุปส่งท้าย การที่กฎหมายกำหนดให้ความรับผิดชอบละเมิดอันเกิดจากการกระทำของบุคคลอื่น (Vicarious Liability) เพื่อให้บุคคลที่มีนิติสัมพันธ์บางประการกับผู้กระทำละเมิด เช่น นิติสัมพันธ์ในฐานะนายจ้าง และลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงาน มีหน้าที่ในการร่วมชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย หลักในการพิจารณาต้องดูว่าอยู่ในขอบเขตของงานที่ลูกจ้างได้รับมอบหมายนั้น ลูกจ้างกระทำลงไปเป็นการทำเพื่อประโยชน์ของนายจ้างหรือไม่ แม้จะนอกเหนือคำสั่งของนายจ้างหรือแม้จะนอกเหนือเวลาทำงาน หรือแม้จะมีประโยชน์ส่วนตัวของลูกจ้างมาผสม แต่จุดมุ่งหมายปลายทางก็เพื่อประโยชน์ของนายจ้างก็ยังคงถือเป็นทางการที่จ้าง ถ้าอยู่ในขอบเขตของงานที่ลูกจ้างได้รับมอบหมาย แต่อาจเป็นความประพฤติของลูกจ้างที่ฝ่าฝืนระเบียบกฎเกณฑ์ก็ยังถือเป็นทางการที่จ้าง